

Việt Nam

Cộng Hoà Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam

Người đứng đầu Nhà nước: **Nguyễn Xuân Phúc**

Người đứng đầu chính phủ: **Phạm Minh Chính**

Việc đàn áp các chính kiến bất đồng trên không gian mạng lẫn ngoài đời thật đã làm gia tăng các quan ngại về một làn sóng chống lại xã hội dân sự đang diễn ra. Đã có những vụ bắt bớ và truy tố dựa trên các đạo luật hà khắc nhắm vào nhóm nhà báo độc lập, nhà hoạt động, những người thực hành tôn giáo và các nhà phản biện chính sách khác. Những người bảo vệ nhân quyền bị sách nhiễu một cách phổ biến, chịu giám sát trên không gian mạng, bị bắt bớ một cách tùy tiện và bị truy tố vì lý do chính trị. Đồng thời, tình trạng tra tấn và các hình thức đối xử tồi tệ khác vẫn tiếp tục diễn ra ở mức đáng báo động.

Bối cảnh

Kỳ họp thứ sáu của Ban Chấp Hành Trung Ương Đảng Cộng Sản Việt Nam (ĐCSVN) vào tháng Mười đã củng cố quá trình thu tóm quyền lực của Tổng Bí Thư Nguyễn Phú Trọng, báo hiệu động thái tiếp tục kiểm soát và đàn áp không gian dân sự. Việt Nam cũng đã được bầu vào Hội Đồng Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc bất chấp điều kiện rằng thành viên trúng cử phải đảm bảo được các chuẩn mực nhân quyền ở mức cao nhất. Chính quyền Việt Nam tuy đã đưa ra một số cam kết về nhân quyền, song, ngay sau khi tuyên bố tranh cử thành viên vào Hội Đồng này, nhà nước Việt Nam đã tiến hành bắt bớ, giam giữ, hoặc kết án ít nhất 48 nhà báo, nhà hoạt động, và lãnh đạo các tổ chức phi chính phủ. Vào tháng Mười, Việt Nam cũng đã cập nhật NDC (Mục tiêu đóng góp do quốc gia tự quyết – Nationally Determined Contribution) nhằm chống lại biến đổi khí hậu với các mục tiêu giảm thiểu khí thải ở mức cao hơn. Tuy nhiên, cùng lúc đó, Việt Nam cũng tiến hành bắt bớ một số nhà quan sát và hoạt động khí hậu hàng đầu. Điều này khiến cho cam kết của Việt Nam trong việc đối phó với khủng hoảng khí hậu bị nghi ngờ.

Quyền Tự Do Biểu Đạt

Thái độ không khoan nhượng với chính kiến bất đồng vẫn tiếp tục diễn ra tại Việt Nam trong suốt năm 2022, với hậu quả là quyền tự do biểu đạt tiếp tục bị hạn chế. Điều 117 và 331 của Bộ Luật Hình Sự năm 2015 tiếp tục được sử dụng để phục vụ cho việc bắt bớ và khởi tố tùy tiện những người bảo vệ nhân quyền, nhà báo, người thực hành tôn giáo và những ai lên tiếng phê phán chính phủ và ĐCSVN.¹ Nghị định 53 ban hành vào tháng Tám càng làm gia tăng lo lắng về những đợt đàn áp tiếp theo. Bên cạnh các quy định khác, Nghị định 53 còn bắt các công ty công nghệ phải lưu trữ dữ liệu người dùng và có thể phải chia sẻ dữ liệu này với cơ quan điều tra. Nghị định này còn cho ra đời một lực lượng chuyên trách về an ninh mạng để giúp thi hành các

quy định kể trên, cũng như các biện pháp hà khắc khác đã được quy định trong Luật An Ninh Mạng năm 2019.

Sáu người thực hành tôn giáo tại Tịnh Thất Bồng Lai cũng đã bị bắt theo Điều 331 của Bộ Luật Hình Sự và bị khởi tố với tội danh “lợi dụng các quyền tự do dân chủ” để đăng tải các video được cho là “chứa nội dung sai sự thật” và “xúc phạm nhân phẩm” của lực lượng công an địa phương và của một hoà thượng thuộc Giáo Hội Phật Giáo do chính phủ quản lý. Vào ngày 21 tháng Bảy, sáu người này đã bị kết án từ ba đến năm năm tù giam.

Cặp vợ chồng Nguyễn Thái Hưng và Vũ Thị Kim Hoàng cũng đã bị bắt theo Điều 331 trong khi họ chỉ trích chính phủ trong một video livestream. Vào tháng Mười Một, cả hai bị kết án lần lượt là bốn năm tù giam và hai năm sáu tháng tù giam.

Vào tháng Bảy, nhà báo độc lập và nhà hoạt động có tên tuổi Nguyễn Lân Thắng bị bắt theo một quy định mơ hồ tại Điều 117 liên quan đến hành vi “làm, tàng trữ hoặc phát tán” thông tin “chống Nhà nước Cộng hoà Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam”. Ba nhà hoạt động khác là Bùi Tuấn Lâm, Đặng Đăng Phước và Phan Sơn Tùng cũng bị bắt vào tháng Chín với cùng tội danh. Nếu bị buộc tội thì bốn người này sẽ phải đối diện với bản án lên đến 20 năm tù giam. Vào thời điểm hết năm 2022 thì cả bốn người vẫn đang bị tạm giam chờ xét xử.

Trong tháng Tám, có ba người bị phạt mỗi người 7,5 triệu đồng (khoảng 300 đô-la Mỹ) vì đã đăng tải các bình luận lên mạng Facebook. Trong đó, một người bình luận về các hoạt động của lực lượng công an, hai người còn lại bị cho là “chia sẻ thông tin giả mạo, thông tin sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, xúc phạm uy tín của cơ quan, tổ chức, danh dự, nhân phẩm của cá nhân”. Báo chí nhà nước cũng đưa tin rằng trong năm 2022, đã có 35 án phạt liên quan đến các bài đăng trên Facebook được đưa ra.

Những người bảo vệ nhân quyền

Các bản án tù kéo dài được sử dụng như một chiến thuật để dập tắt tiếng nói của những nhà hoạt động tên tuổi trong nước. Các phiên xử phúc thẩm đã tuyên y án chín năm tù giam đối với nhà báo Phạm Đoan Trang², đồng thời cũng giữ nguyên bản án từ sáu đến mười năm tù giam và ba đến năm quản chế đối với bốn nhà hoạt động vì quyền đất đai khác. Những nhà hoạt động này đã lên tiếng về một vụ tranh chấp đất đai nổi tiếng ở xã Đồng Tâm gần thủ đô Hà Nội. Vụ tranh chấp đã dẫn đến một cuộc đụng độ xảy ra khi cảnh sát tấn công ngôi làng này vào tháng Một năm 2020, làm thiệt mạng người lãnh đạo 84 tuổi của thôn và ba cảnh sát khác.

Hai nhà hoạt động khác là người bảo vệ nhân quyền Đỗ Nam Trung và nhà báo Lê Văn Dũng cũng bị kết án theo Điều 117 vì đã đưa tin và chia sẻ thông tin trên mạng xã hội về các vụ việc vi phạm nhân quyền và tham nhũng. Họ cũng đã thất bại trong phiên toà phúc thẩm khi bản án của họ lần lượt là mười và năm năm tù giam, cùng với thời gian quản thúc là bốn và năm năm bị giữ nguyên.

Vào tháng Tư năm 2022, người bảo vệ nhân quyền tên tuổi Nguyễn Thuý Hạnh, cũng là người sáng lập Quỹ 50K để giúp đỡ các gia đình của những người bị giam giữ tại Việt Nam, đã bị chuyển từ trại giam sang bệnh viện để nhận điều trị bắt buộc, chỉ một năm sau khi bà bị bắt theo Điều 117 và trong thời gian bà vẫn chưa nhận được thông báo ngày diễn ra phiên toà xét xử mình.

Quyền Tự Do Hiệp Hội

Việc bắt giữ lãnh đạo của ba tổ chức phi chính phủ quan trọng trong lĩnh vực môi trường³ cũng đã thể hiện cách mà chính quyền đang tích cực trấn áp quyền tự do hiệp hội. Các đạo luật cũng thể hiện ý đồ của chính quyền trong việc hạn chế hơn nữa hoặc đóng cửa hoạt động của các tổ chức phi chính phủ.

Vào ngày 31 tháng Tám, chính phủ đã ban hành Nghị định 58 quy định về các tổ chức phi chính phủ nước ngoài. Các quy định liên quan đến tổ chức, hoạt động và quản lý các tổ chức phi chính phủ trong nước cũng đang được soạn thảo. Cả hai văn bản này đều cho phép việc đình chỉ hoạt động của các tổ chức phi chính phủ với các căn cứ mơ hồ, ví dụ như để bảo vệ “lợi ích quốc gia” và “trật tự xã hội”. Điều này đã trao cho chính quyền những công cụ vô hạn để có thể dập tắt tiếng nói của những người phê phán chính sách của mình, cũng như của những người tham gia vào các hoạt động mà chính quyền không cho phép. Một nghị định khác cũng đang được soạn thảo có quy định cấm việc tổ chức phi chính phủ trong nước “chỉ trích” nhà nước.

Tra tấn và các hình thức đối xử tồi tệ

Các báo cáo về tình trạng tra tấn và các hình thức đối xử tồi tệ khác đối với tù nhân và người bị tạm giam vẫn xuất hiện phổ biến.

Vào tháng Chín, nhà hoạt động về quyền đất đai Trịnh Bá Tư⁴ được báo là đã bị đánh đập, bị biệt giam, và bị xích trong nhiều ngày khi anh này đang thi hành bản án tám năm tù giam vì đã “tuyên truyền chống nhà nước”. Không có một cuộc điều tra độc lập nào được tiến hành, bất chấp những lời kêu gọi từ các tổ chức phi chính phủ. Gia đình của ông Tư đã đến thăm ông tại trại giam số 6 và cho biết rằng ông đang hồi phục sau khi tiến hành tuyệt thực suốt 22 ngày. Nhà báo Huỳnh Thực Vy cũng được thông báo là đã bị đánh và bị siết cổ trong trại giam khi cô đang thi hành bản án hai năm chín tháng tù giam theo Điều 276 của Bộ Luật Hình Sự về tội xúc phạm quốc kỳ.

Quyền sức khoẻ

Vào ngày 9 tháng Tám, chỉ vài ngày sau cái chết trong tù của nhà báo Đỗ Công Dương, người được cho là vẫn khoẻ mạnh trước khi bị kết án vì tội “quấy rối trật tự công cộng”, gia đình của 24 tù nhân đã cùng viết một thư ngỏ gửi đến chính quyền để bày tỏ quan ngại về tình trạng đối

xử với các tù nhân. Bất chấp các yêu cầu liên tục từ phía gia đình, ông Dương đã không được tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe kịp thời trong thời gian ở tù. Nguyên nhân cái chết của ông Dương hiện vẫn chưa được làm rõ.

Nhà báo 72 tuổi Nguyễn Tường Thụy, người bị kết án 11 năm tù giam vào năm 2020 vì hành vi “tuyên truyền chống nhà nước”, cũng không được cơ sở giam giữ chữa trị y tế mặc dù đã có những báo cáo rằng bà có sức khỏe yếu. Tương tự, Lê Hữu Minh Tuấn, một thành viên của Hội Nhà Báo Độc Lập và bị kết án vì tội danh tương tự, cũng được báo là có sức khỏe yếu. Chị của ông Tuấn sau hai năm không thể thăm nuôi ông vì các quy định giới hạn liên quan đến đại dịch Covid-19 cũng cho biết rằng vào tháng Năm, ông Tuấn đã bị điếc và suy dinh dưỡng. Nhà hoạt động Trần Văn Bang bị tạm giam từ tháng Ba với cáo buộc vi phạm Điều 117 để chờ phiên tòa xét xử cũng không được chữa trị, ngay cả khi có lo ngại rằng ông đang mang một khối u lớn.

¹ [Viet Nam: UN Human Rights Council candidacy demands progress on human rights, 10 October](#)

² [Viet Nam: Immediately release journalist and human rights defender Pham Doan Trang, 24 August](#)

³ [Vietnam: Joint Letter to call on the Vietnamese government to release the four environmental human rights defenders, 20 October](#)

⁴ [“Viet Nam: Imprisoned activist ‘beaten and shackled’”, 23 September](#)